

Scale Substitutions (Part I) by Chirasak Panphum

ก่อนอื่นผมต้องขอบคุณเพื่อนรักของผมคนหนึ่งที่ชักชวนให้ผมมารู้จักพบกับพวกนี้ ๆ ที่ร้าน Overtone ย่าน RCA เพื่อนผมคนนั้นคือคุณ เอก แบล็คเฮด

มันทั้งชื่นชมในตัวผม ให้กำลังใจผม แนะนำผม และถากถางผมจนผมต้องมาเจอที่นี่แหละกับที่นี่ ปรากฏว่าได้ และคุณครับ... นี่คือนาทีเริ่มต้นของความสุขในชีวิตดนตรีของผม..!

ผมได้มีโอกาสเล่นดนตรีแจ๊ซที่ผมรักมากที่ร้าน overtone แล้วผมก็ได้ถ่ายวิดีโอเก็บเอาไปดูที่บ้านเพื่อนเชื่อกฎการเล่นของตัวเองว่าเป็นอย่างไร ต้องปรับปรุอะไรบ้าง อ้อ... แล้วยังสากแฉาดครับ พบข้อผิดพลาดหลายอย่างเลยก็เดี๋ยง ตรงนั้นปล่อยไปเป็นการบ้านของผมแล้วกันนะครับ...

แต่มีบางอย่างที่ผมเจอในทาบวิดีโอที่พอเป็นประโยชน์ในการถ่ายทาบ แบ่งปันกันกับคุณ ๆ ได้บ้าง นั่นคือตอนที่ผมเล่นเพลงของ Miles Davis ชื่อเพลง Jean Pierre

มันเป็นเพลงที่มีคอร์ดเฟิงคอร์ดเดี๋ยงทั้งเพลง แต่ในการImproviseของผมมัน ผมเล่นแบบ Outside (จับรุ่นเขาเรียกกันอย่างนั้น) เพื่อให้ถูกต้องตามหลักการและสามารถอธิบายให้เห็นภาพชัดเจน และจับต้องได้มากขึ้น ผมขอเรียกว่า Scale Substitutions ครับ

ผมเรียนรู้เรื่อง scale substitutions มาจากคนหนึ่งซึ่งคบหากันมาเกือบปีสิบปีแล้ว และผมก็นับถือเขาเป็นอาจารย์ของผม เขาชื่อ Eugene Pao

(อยากรู้จักเขาเชิญเข้าไปที่ <http://www.myspace.com/eugenepao>)

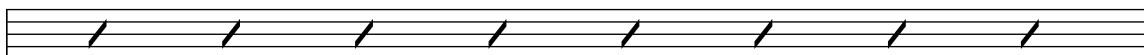
Eugene บอกว่า การเล่นแบบoutside หรือ scale substitutions นั้นมีหลายวิธีมาก แต่ไม่จำเป็นที่ใครก็ตาม ล้วนแล้วแต่เริ่มจากเรื่องเดียวกันทั้งนั้นคือ ii-V-I Progressions

นักดนตรีแจ๊ซทุกคนต้องผ่านการฝึก ii-V-I Progressions ให้แคล่องคล่องก่อน และเมื่อคุณผ่านมันไปได้บ้างเป็นที่เข้าใจจริง ๆ แล้วละก็ คุณจะเข้าใจconcept การเล่นแบบoutside ได้อย่างสบาย ว่าแต่อย่า out ไปแล้วกลับมาให้ได้นะครับ ถ้ากลับไม่ได้เขาเรียกว่า "หลุด"

ii-V-I Progressions คืออะไร ผมขออนุญาตทบทวนเล็กน้อยนะครับ เมื่อบางท่านยังไม่ทราบ เขียนเป็นภาษาไทยอ่านว่า ทู-ไฟว์-วัน โปรเกรสชันส์ ครับ (ภาษาอังกฤษเขาเขียนเป็นเลขโรมัน) ตัวเลขเหล่านี้ได้มาจากการนับลำดับคอร์ดในscale นั้น ๆ ซึ่งมีอยู่สองแบบคือ ii-V-I ใน Major Scale กับ ii-V-I ใน Minor Scale

ในครั้งนี่ผมขอพูดถึงแค่ ii-V-I ใน Major Scale ก่อนนะครับ จะได้ไม่งงจนเกินไป ตัวอย่างที่มาของ ii-V-I ใน Major Scale มีดังนี้

I	ii	iii	iv	V	vi	vii	I
Cmaj7	Dm7	Em7	Fmaj7	G7	Amin7	Bmin7b5	Cmaj7

Scale Substitutions (Part I) by Chirasak Panphum

จะเห็นได้ว่า ii (ทุ) คือคอร์ดที่สองในscale ซึ่งก็คือ Dmi7 ส่วน V (ไฟว์) คือคอร์ดที่ห้าใน scale คือ G7 และ I (วัน) ก็คือคอร์ดที่หนึ่งน้ในscale ซึ่งก็คือ Cmaj7

พูดง่าย ๆ มันก็คือทางเดินคอร์ด Dmi7 ไป G7 แล้วก็กลับมามาCmaj7 ที่เราค้นหน้าคุ่นตากันอยู่ แล้งนั้นเองครับ (ดังตัวอย่างข้างล่าง)

ii	V	I
Dmi7	G7	Cmaj7

มาถึงตรงนี้ ดู ๆ ก็ไม่น่าจะมีอะไรซับซ้อนยุ่งยากใช่ไหมครับ แล้งจะเล่นoutsideได้บ้างไร ผมมี trick ง่ายนิดเดียวครับ แต่ก่อนอื่นคุณต้องฝึก jazz lines หรือลูนโซโล ใน ii-V-I ให้มาก ๆ จนคล่อง (ผมคงไม่ลงไปในรายละเอียดจำ jazz lines หรือ ii-V lines เป็นอย่างไร หรือมีอะไรบ้าง ไม่เช่นนั้นผมคงต้องเขียนต่ออีกหลายหน้าเลขที่เดียว เราเอาแค่conceptก่อนนะครับ) แล้งนำลูนโซโล นั้นมาเล่น โดยให้คุณมองเป็น minor third away (ขึ้นไปสามครึ่งเสียง) แล้งเล่นลูนโซโลเดิม นั้นแหละครับ ยกตัวอย่างจากที่ลูนโซโลใน ii-V-I ตามตัวอย่างข้างล่างนี้

ii	V	I
Dmi7	G7	Cmaj7

แล้งคุณลองลูนโซโลเดิมแต่ Transpose ขึ้นไปเป็น minor third away จะได้ดังตัวอย่างนี้

ii	V	I
Fmi7	Bb7	Ebmaj7 (Cmaj7)

โดยห้องที่สามพบขามกลับมามาเล่น Cmaj7 ให้กัน ที่ผมเขียน Ebmaj7 ไว้ก็เพราะต้องการให้รู้ว่ เวลา มอง minor third ขึ้นไปแล้ว จากคีย์ C มันก็คือคีย์ Eb (เหมือนDiminished Scaleนั้นแหละครับ) แล้ง ii ใน Eb คือ Fmi7 และ V ใน Eb คือ Bb7 (ห้ามงงนะครับ) ยังไม่พอครับ ถ้าคุณมอง minor third จาก Eb ขึ้นไปอีก มันก็จะกลายเป็นคีย์ Gb ซึ่ง ii-V ใน Gb ก็คือ

ii	V	I
Abm7	D#7	Gbmaj7 (Cmaj7)

Scale Substitutions (Part I) by Chirasak Panphum

Abmi7-Db7 แล้วพบขามกลับมา Cmaj7 เหมือนเดิมให้ได้ เพราะต่อให้มอง minor third ขึ้นไป อีกอย่างไร เราก็ยังต้องคิดเสมอว่าเพลงที่เรากำลัง solo นั้นมันอยู่ในคีย์ Cmaj7 นะครับ ต้องไม่ลืม เฟิงงแต่ตอนเล่น ii-V นั้น เราสามารถ out ออกไปได้ตามที่ผมบอกตัวอย่างให้เห็นข้างต้น

ยังมีอีกหลายวิธีนะครับสำหรับการsoloแบบoutside แต่วิธีที่ผมแนะนำมาเล่าสู่กันฟังนี้ เป็นวิธีที่ค่อนข้างง่ายสุด แต่ผมต้องขออภัยจริง ๆ ที่ผมไม่สามารถบรรยายละเอียดอื่น ๆ ที่ค่อนข้างสำคัญให้คุณ ๆ เข้าใจได้ภายในการดาซแค่สามแผ่น เขาเป็นว่าผมจะสรุปให้คุณฟังง่าย ๆ ว่า

1. ในขณะที่คุณกำลังsoloอยู่ในคีย์Cmaj7 คุณสามารถoutไปเล่น Fmi7-Bb7 แล้วกลับมา Cmaj7 ได้
2. ในขณะที่คุณกำลังsoloอยู่ในคีย์Cmaj7 คุณสามารถoutไปเล่น Abmi7-Db7 แล้วกลับมา Cmaj7 ได้

เอาแค่นี้ก็พอ ผมจะได้บอกคุณเสียทีว่า เพลง Jean Pierre ของ Miles Davis (ดูของจริงได้ที่ <http://www.youtube.com/watch?v=COPPdKB5DPo>) ที่ผมsolonั้นผมsolo โนคอร์ด G7 (เพลงนี้ G7 ทั้งเพลง) ซึ่งคือคอร์ดที่ห้าในคีย์ Cmaj7 และโน้ตเมื่อมันคือคีย์ Cmaj7 (ถึงแม้เพลงจะแข่งอยู่ที่ G7 ก็ตาม) ผมจึงสามารถoutไปเล่น Fmi7-Bb7 หรือoutไปเล่น Abmi7-Db7 ก็ได้ ทั้งที่คนอื่นเล่นคอร์ด G7 อยู่

(ดูคลิปวิดีโอที่ผมsolo ไว้ได้ที่ <http://www.youtube.com/watch?v=FSmNsX6SXpo>)

แต่อย่างไรก็ตาม เราก็ไม่ควรยึดติดอยู่กับทฤษฎีมากเกินไป ให้ใช้หูให้มากจะดีกว่าoutแบบ โหนฟังดี หรือไม่ได้ มันมานั่งคิดหาเรื่องเล่นoutsideอย่างเดี๋ยงเดี๋ยงจะไม่มีใครคบหาด้วยนะครับ เฟิงงแต่ ว่าเรื่องที่ผมแนะนำมาให้ฟังนั้น เป็นความรู้ที่อาจารย์ Eugene Pao คำสอนผมมา แล้วผมก็นำมาปฏิบัติ ใช้ได้อย่างเป็นที่น่าภูมิใจของอาจารย์ (Eugene คำแอบชมผม)

เรื่องของ Scale Substitutions ก็อยู่ในเรื่องเดียวกันกับการใช้ ii-V-I Progression นี้แหละครับ เฟิงงแค่คุณฝึก ii-V Lines เอะ ๆ ให้คล่อง ๆ แล้วมองTranspose เป็น minor third away ขึ้นไปเรื่อย ๆ คุณก็จะได้soundที่outsideตามที่คุณต้องการ และที่สำคัญ นักดนตรี เก่ง ๆ ทั้งโลกเค้าก็ใช้วิธีคิดแบบนี้เช่นกัน สงงจะมีอะไรอีกลับซับซ้อนมากกว่านี้หรืออย่างไร คอยติดตาม Scale Substitutions (Part II) นะครับ

หากคุณมีข้อสงสัย หรืออยากได้ข้อมูลอะไรเพิ่มเติม ติดต่อผมได้ที่นี้ครับ catz2go@gmail.com หรือ <http://www.myspace.com/catz2go> <http://www.youtube.com/catz2go> และ <http://podjazz.mypodcast.com>

พระเจ้าอวยพรนะครับ ขอขอบคุณครับ

จิระศักดิ์ ปานพุ่ม

Scale Substitutions (Part I) by Chirasak Panphum

ผมมีเว็บไซต์แฉะที่นำเสนอวิชาไว้มากด้วย หวังว่าคงเป็นประโยชน์ไม่มากก็น้อย ลองคลิกดูสิครับ

JAZZ IMPROVISATION

THE WORLD OF JAZZ

เพลง Jean Pierre ของ Miles Davis โดย จิระศักดิ์ ปานพุ่ม ที่ร้าน Overtone

